

Handläggare
Anna Almén
Telefon: 08-508 35 821**Till**
Arbetsmarknadsnämnden
den 30 augusti 2016**Ärende 11****Redovisning av nämndens arbete med att stärka
arbetet med kvinnor med svag ställning på
arbetsmarknaden****Arbetsmarknadsförvaltningens förslag till beslut**

1. Arbetsmarknadsnämnden beslutar godkänna förvaltningens redovisning av uppdraget och att skicka redovisningen till kommunstyrelsen för kännedom.

Arjun Bakshi
arbetsmarknadsdirektörKarin Eriksson-Bech
utvecklingschef**Sammanfattning**

I Stockholms stads budget för 2016 har arbetsmarknadsnämnden uppdraget att "Fortsätta att stärka arbetet med kvinnor med svag ställning på arbetsmarknaden. Det uppsökande arbetet ska förstärkas för att nå kvinnor som idag står utanför arbetsmarknaden och är i behov av stöd och insatser från staden. Nämnden ska särskilt fortsätta det prioriterade arbetet med att skapa fler vägar till arbete och studier för utrikes födda kvinnor med kort eller ingen utbildningsbakgrund". Liknande uppdrag fanns i budget för 2014 och 2015.

Detta ärende utgör en redovisning av hur
arbetsmarknadsförvaltningen har arbetat med uppdraget kvinnor

med svag ställning på arbetsmarknaden och vilka utmaningar förvaltningen ser i det fortsatta arbetet.

Kvinnor med svag ställning på arbetsmarknaden är en prioriterad målgrupp och Arbetsmarknadsförvaltningen bedömer att ett strategiskt arbete för att uppmärksamma gruppens behov behöver genomsyra samtliga verksamheter och inte i första hand bedrivs genom särskilda projekt. Inom arbetsmarknadsförvaltningen pågår en mängd insatser och utvecklingsuppdrag som inte alltid bara riktar sig till kvinnor men som gynnar målgruppen kvinnor med svag ställning på arbetsmarknaden.

De hinder som gruppen kvinnor med svag ställning möter eller har är både av strukturell karaktär såsom diskriminering på grund av etnicitet, de höga kraven på arbetsmarknaden, tillgång till sociala nätverk, jämställdhet etc., och av individuell karaktär gällande bakgrund, utbildningsnivå och kunskaper i svenska, familjesituation, tillgång till information, hälsa, motivation etc.

”Så länge bristande integration och hög arbetslöshet bland invandrare ses som en fråga om språkkunskaper läggs ansvaret för densamma på språkundervningen och/eller den enskilda individen och dennes oförmåga att ta till sig undervisningen. På så sätt leds uppmärksamheten medvetet eller omedvetet bort från andra brister i integrations- och arbetsmarknadspolitiken såsom diskriminering, bostadssegregering och liknande”. (Flerspråkighet - en forskningsöversikt 2012:5)

Arbetsmarknadsförvaltningen arbetar konkret främst med det individuella perspektivet i mötet med individen. Ett viktigt framtida utvecklingsområde är att mer strukturerat säkerställa att kvinnor med svag ställning får de insatser och stöd som finns inom arbetsmarknadsförvaltningens verksamhet och att de får all den information som behövs för att ta egna beslut. Verksamheterna ska bli bättre på att lyssna på de behov och de förslag som kvinnorna själva har.

Nyligen publicerade rapporter betonar att språkkunskaper är viktiga men att arbetsmarknadsfokus behöver komma först och att det är kombinationen av utbildning och arbete som behöver utvecklas. Som ett gott exempel på detta har arbetsmarknadsförvaltningens projekt YFI lyfts fram i flera nationella sammanhang. YFI bedriver integrerad yrkesutbildning för invandrare där integration av språk och yrkesutbildning är kärnan. Dessa former av att kombinera språk och studier kommer fortsätta att utvecklas inom förvaltningen.

Bakgrund

Arbetsmarknadsnämnden har i uppdrag att arbeta för att stärka kvinnor som har en svag ställning på arbetsmarknaden. Uppdraget har pågått från 2014 men med något olika inriktning under olika perioder. Arbetet utgår från förvaltningens egna erfarenheter såväl som från forskning och i övrigt beprövad erfarenhet.

Kvinnornas situation på arbetsmarknaden har uppmärksammats i flera olika rapporter. Ett exempel är OECD-rapporten ”Working Together: Skills and Labour Market Integration of Immigrants and their Children in Sweden”. Enligt OECD-rapporten har det visat sig att kvinnor har särskilda svårigheter att närma sig arbetsmarknaden. OECD lyfter bland annat fram vikten av att investera i utbildningsinsatser för att framförallt lågutbildade, men även högutbildade, nyanlända snabbare ska kunna etablera sig på arbetsmarknaden. OECD betonar även vikten av att påbörja etableringsinsatser redan under asyltiden och att förbättra samverkan mellan Arbetsförmedlingen och kommunerna.

I en forskningsöversikt gällande kvinnors strukturella hinder på arbetsmarknaden som tagits fram av Sweco på uppdrag av Arbetsmarknadsförvaltningen framgår följande.

”Ekonomer som Diane Elson och Julie Nelson understryker att när man gör jämställdhetsanalyser av arbetsmarknaden är det viktigt att jämföra kvinnors relativt svaga ställning med mäns relativt starka ställning. För att veta vad en svag ställning är måste man alltså också veta vad en stark ställning är för att kunna utforma rätt insatser. Sweco menar att det också är viktigt att analysen belyser skillnader mellan gruppen kvinnor som förväntas ha en svag ställning på arbetsmarknaden på grund av strukturella hinder och gruppen kvinnor som faktiskt har en svag ställning på arbetsmarknaden. Den första gruppen är exempelvis utlandsfödda kvinnor och kvinnor med fysiska och psykiska problem. Den andra gruppen är t.ex. kvinnor med låg lön och/eller timanställningar och deltidsarbete. Naturligtvis kan man förvänta sig att den första gruppen återfinns inom den andra men det är inte givet. Uppsökande arbete skulle därför kunna utformas både preventivt mot den första gruppen och direkt mot den andra gruppen.

Exempel på strukturer som påverkar kvinnors, och mäns, ställning på arbetsmarknaden är att kvinnor i högre utsträckning än män tar hand om barn och familj. Det kan få effekterna att kvinnor tar ut mer VAB och föräldraledighet och i högre utsträckning arbetar deltid (Boye och Nermo, 2014). Dessa variabler i sig kan få effekten att kvinnor har lägre lön än män och att kvinnor oftare drabbas av stressrelaterade sjukdomar då det inte går att balansera

arbetsliv med hemarbete. Andra strukturer som är viktiga att ta i beaktande är de som kopplas till sociala normer och värderingar. Kvinnor och män tar olika typer av beslut kring utbildning och arbete beroende på vad som förväntas av dem. Det leder ofta till att kvinnor väljer arbeten i branscher där de effekter som nämns ovan, som att arbeta deltid, är möjliga, vilket innebär att det är lättare att kombinera arbete och familjeliv.

Forskningen pekar på att de branscher som kommer att bli så kallade kvinnoyrken har lägre social status och alltså ger en lägre lön samt otryggare anställningsformer. Effekter som bidrar till en svag ställning på arbetsmarknaden. Johansson och Katz (2007) pekar även på att kvinnor i heterosexuella relationer oftare än män flyttar på grund av sin partners karriär. Alltså flyttar män för jobb och kvinnor flyttar för sin partner. Detta är en av anledningarna till att kvinnors kompetens oftare inte matchar deras anställning, vilket kan få konsekvenser för deras ställning på arbetsmarknaden.

Att gruppen utlandsfödda kvinnor ofta har en ännu osäkrare ställning än svenska kvinnor på arbetsmarknaden beror t.ex. på språkbarriärer, tillgången till sociala nätverk och strukturell diskriminering på grund av etnicitet. Det innebär att utlandsfödda kvinnor möter en dubbel tröskel på arbetsmarknaden, både som kvinna och som utlandsfödd. Därför är det viktigt att speciellt synliggöra den gruppen. (Länsstyrelsen Stockholm, 2014).

Akka-utredningen (Med rätt att delta 2012) fann att de flesta utrikesfödda kvinnorna som står utanför arbetsmarknaden är, principiellt sett, positiva till att förvärvsarbeta. Utredningen refererade till intervjuer av kvinnor i Botkyrka och visade på att utanförskapet inte var självvalt utan bottnade framför allt i bristande upplevda möjligheter att få ett arbete samt praktiska hinder. Ju längre tid i utanförskap för kvinnorna desto större är risken att utanförskapet går i arv till deras barn, Etableringen är därför viktig för att stärka föräldrarollen och barns och ungdomars situation. Ökad sysselsättning bland utrikesfödda är en förutsättning för att barnfattigdomen och dess konsekvenser ska kunna minskas. Barn med utländsk bakgrund löper högre risk än barn med svensk bakgrund att bli arbetslösa. Deltagande i kunskapshöjande, arbetsförberedande insatser kan ge föräldrar en ökad förankring i och kunskap om samhället, vilket förbättrar deras förutsättningar att ge sina barn stöd i skolan och i sociala relationer.

Utredningen tar också upp att det finns en stor ohälsoproblematik, särskilt bland kvinnor. Utrikes födda står i större utsträckning än inrikes födda utanför arbetskraften på grund av långvarig sjukdom.

Detta gäller i synnerhet kvinnorna, bland vilka elva procent 2011 stod utanför arbetskraften på grund av sjukdom vilket är nästan dubbelt så högt som bland inrikes födda kvinnor. Invandrade kvinnor som har ett arbete är också sjukskrivna i högre utsträckning än både invandrade män och personer födda i Sverige.

Ohälsan hos utrikes födda kvinnor, fysiskt eller psykiskt relaterad, yttrar sig bland annat i oro, ångest, depression och sömnproblem samt sjukdomar i kroppens rörelseapparat (Akhavan, 2011)

I juni 2016 bjöd arbetsmarknadsminister Ylva Johansson in olika representanter till en dialog om utrikesfödda lågutbildade kvinnors etablering på arbetsmarknaden. Enligt Milischia Rezai, politisk sakkunnig på Arbetsmarknadsdepartementet så var några av de återkommande slutsatserna att det krävs holistiska metoder som tar hänsyn till kvinnornas hela livssituation, bättre insatser som är anpassade till individen istället för tvärtom, språkutbildning som passar även den som inte tidigare gått i skolan och en orubblig tro på varje individs förmåga att utvecklas och växa in i nya roller.

Ärendet

I budget för 2016 har nämnden fått i uppdrag att ”Fortsätta att stärka arbetet med kvinnor med svag ställning på arbetsmarknaden. Det uppsökande arbetet ska förstärkas för att nå kvinnor som idag står utanför arbetsmarknaden och är i behov av stöd och insatser från staden. Nämnden ska särskilt fortsätta det prioriterade arbetet med att skapa fler vägar till arbete och studier för utrikes födda kvinnor med kort eller ingen utbildningsbakgrund.”

Redan i budget för 2014 fick nämnden i uppdrag att genomföra en särskild satsning på att fler arbetslösa kvinnor med invandrarbakgrund skulle få anpassade insatser såväl inom Jobbtorg Stockholm som inom sfi. Nämnden fick även i uppdrag att bedriva uppsökande verksamhet med särskild fokus på invandrarkvinnor i områden som präglas av utanförskap.

I budgeten för 2015 står det att läsa ”Arbetsmarknadsnämnden ska fortsätta och stärka arbetet med kvinnor med svag ställning på arbetsmarknaden. Detta är särskilt prioriterat då vårdnadsbidraget avskaffas. Nämnden ska ta fram ett program för de personer som kommer att bli av med vårdnadsbidraget” Nämnden verksamhet ska jämställdhetsintegreras i syfte att synliggöra effekten av nämndens beslut och resursfördelning på kvinnor respektive män, flickor respektive pojkar.”

Föreliggande ärende utgör en redovisning av hur förvaltningen har arbetat med uppdraget kvinnor med svag ställning på arbetsmarknaden och vilka utmaningar förvaltningen ser i det fortsatta arbetet.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom utvecklings- och utredningsstaben i samverkan med SFI Stockholm och Jobbtorg Stockholm.

Arbetsmarknadsförvaltningens redovisning av uppdraget

Utifrån kommunfullmäktiges uppdrag formulerade arbetsmarknadsnämnden följande uppdrag i nämndens verksamhetsplan för 2014.

”För att fler invandrarkvinnor med låg utbildning ska finna vägar till arbete, utbildning eller eget företagande startar en uppsökande verksamhet kopplad till de miljöer där målgruppen finns, till exempel öppna förskolor och BVC/MVC. Samarbete byggs upp med föreningslivet och målet är att erbjuda språkstödjande insatser som bygger på projektet ”Rätt steg” inom Sfi Stockholm och arbetsmarknadsinsatser utifrån erfarenheterna från projektet FAMU inom Jobbtorg Stockholm.”

Arbetet delades upp i två delprojekt med nära samverkan; *Uppsök och stöd för arbete* och *Stöd för studier*. *Uppsök och stöd för arbete* genomfördes i två delar, en uppsökande del och en del med hälsofrämjande aktiviteter. Gruppen bestod av kvinnor som fanns inskrivna på Jobbtorg Stockholm. Dessa kvinnor erbjöds särskilda gruppaktiviteter under tre månader. Kvinnorna stod långt ifrån arbete och hade varit arbetsökande i flera år. Fokus var hälsoaktiviteter, språkutvecklande aktiviteter och arbetsförberedande insatser. Gruppaktiviteterna fick namnet Uppstart och bedrevs i Jobbstart Stockholms lokaler. En grupp i uppdraget var kvinnor som inte hade kontakt med stadsdelsförvaltning eller Arbetsförmedling. För att hitta dessa kvinnor startades en uppsökande verksamhet. Ett samarbete initierades med föreningar, öppna förskolor och andra aktörer som kvinnorna antogs kunna komma i kontakt med. Erfarenheten av uppsöksarbetet beskrivs längre fram.

Erfarenheten från Uppstart visade att målgruppen har ett stort behov av hälsoaktiviteter och stöd i att förbättra det svenska språket. Det är också viktigt att tidigt börja titta på nästa steg, så individens väg mot självförsörjning blir hållbar. Kvinnorna som deltog i Uppstart vittnade om stärkt motivation och ökat intresse att fortsätta med hälsoaktiviteter på egen hand. Både personal och deltagarna har sett

och upplevt förbättringar under aktiviteten. Kvinnorna har vågat prata mer svenska, varit nyfikna på inslag som t.ex. starta eget och blivit mer intresserade av det svenska samhället. I den skriftliga och muntliga utvärderingen så har det framkommit att alla fått ut något positivt av deltagandet i aktiviteterna.

I *Stöd för studier* erbjöds språkstödande aktivitet för kvinnor med kunskaper motsvarande studieväg 1 och som tidigare inte tidigare läst svenska på sfi. Dessa aktiviteter bedrevs enligt modellen ”Rätt steg” som arbetats fram inom sfi särskilt för personer med svaga språkkunskaper och kort utbildning både i svenska och på det egna modersmålet. Ett sammanhållet introduktionsprogram om fyra månader genomfördes för somalisktalande kvinnor som var helt eller delvis nybörjare i sina sfi-studier. Målet med introduktionen var att kvinnorna skulle gå vidare till ordinarie sfi med en tydligare förståelse för studiernas struktur. Kartläggning av läs- och skrivfärdigheter samt stöd för fortsatt läs- och skrivinläring på modersmålet och på svenska utvecklades. Handlingsprogrammet för studieväg 1 – med modersmålsbaserad studieintroduktion kallas för SIMBA (StudieIntroduktion ModersmålsBaserad) och bedrivs fortfarande på sfi Västerort och innehåller modersmålsundervisning, integrerad samhällsorientering, och friskvård)

Uppstart samverkade med SIMBA på så sätt att elever från SIMBA deltagit i Uppstarts hälsoaktiviteter. Inledningsvis under 2014 och del av 2015 var SIMBA-gruppen endast öppen för kvinnor. Från hösten 2015 öppnade SIMBA-gruppen för alla somalisktalande studerande på studieväg 1A. Metodutvecklingen har lett till att skolan hösten 2015 startade upp ytterligare en 1A-kurs för arabisktalande.

Uppdrag i budget 2015

Arbetsmarknadsnämnden fick i budget för 2015 i uppdrag att ta fram ett program för de personer som kommer att bli av med vårdnadsbidraget samt fortsätta stärka arbetet med kvinnor med svag ställning på arbetsmarknaden. Arbetet byggde vidare på de erfarenheter som gjorts i uppdraget *Uppsök och stöd för arbete och studier*. Konceptet utformades till en fem-veckors heltidsaktivitet. Uppdraget benämndes Omstart och pågick under 2015. Uppdraget bestod av två delar; motiverande gruppaktiviteter och uppsökande aktiviteter. Omstart samverkade med sfi Västerort genom att koppla på studie- och yrkesvägledning samt DUO Stockholm¹ för att

kvinnorna skulle bli matchade med en etablerad vän. Målet med Omstart vara att ge möjligheter för kvinnorna att skapa nya livsrutiner, underlätta individens val till försörjning genom ökad kunskap om yrken, utbildningar och starta eget samt öka individens motivation och kännedom om sina resurser och kapacitet. En stor del av målgruppen hade en oklar bild av ett eget mål och hur de kunde nå det. Aktiviteterna i Omstart samt samverkan med Stockholmsfadder (sedan 2015 Duo Stockholm) ökade deltagarnas kännedom om det svenska samhället och ökade intresset för integration. Bara att lämna sitt bostadsområde och ta sig in till T-centralen var ett stort steg för några (en kvinna hade aldrig lämnat sitt bostadskvarter på 8 år men lyckades komma till T-centralen första gången och studerar nu till undersköterska).

Deltagarna ökade sina kunskaper om kravet på olika yrken/studier/ starta eget samt fick kännedom om de stödåtgärder, som finns i skolan och i samhället. Deltagarna har ökat sitt intresse för val av yrkesutbildningar efter SFI och ökat sin kunskap om hälsa, föräldraskap och samhällsorientering. Deltagare har fått kännedom om sina resurser och hinder (t.ex. behov och förutsättningar) för att kunna lyckas med att ta nästa steg. En utvecklad kommunikativ svenska har varit kärnan i Omstarts aktiviteter.

Omstarts resultat omfattade 21 deltagare under 2015:

Arbete	2
Vidare kockutbildning	2
Praktik mot arbete	2
Äldre värdar	2
Datakurs	1
Affärsplan starta eget	2
Fortsatt SFI	5
SFI parallellt med vård	2
Språkstödjade insats	1
Söker vidare arbete	2

En utmaning att nå den specifika målgruppen med vårdnadsbidrag var att befintliga datasystem inte har kunnat kartlägga statistik på kvinnor som tidigare haft vårdnadsbidrag och som varit aktuella på Jobbtorg Stockholm.

Utifrån erfarenheterna från 2014 och 2105 fortsätter arbetet under 2016.

Statistik

Som del i arbetsmarknadsnämndens uppdrag att fokusera på kvinnor med svag ställning på arbetsmarknaden har

Arbetsmarknadsförvaltningen påbörjat en dialog med SWECO om statistiska uppgifter om målgruppen. Detta skulle innebära att genom statistik identifiera kvinnor som har en svag ställning på arbetsmarknaden och analysera gruppen mot bakgrund av tidigare forskning om kvinnors etablering på arbetsmarknaden.

Arbetsmarknadsförvaltningen bedömer att dessa statistiska uppgifter med tillhörande analys skulle vara en god grund för fortsatt arbete med insatser för den specifika målgruppen och stödja förvaltningens organisation och prioritering av hur det fortsatta arbetet utformas.

När det gäller begreppet ”kvinnor med svag ställning på arbetsmarknaden” har förvaltningen inte hittat någon officiell fastställd definition.

I SCB:s temarapport 2015:1 sägs inget om kvinnor specifikt. Här definieras svag ställning på arbetsmarknaden utifrån arbetsinkomst upp till 147 400 kr (år 2012) och inte klassificerad som studerande. Eller med arbetsinkomst på minst 147 400 kr (år 2012) samt under året förekomst av heltidsarbetslöshet/arbetsmarknadspolitiska åtgärder som överstiger 274 dagar och inte klassificerad som studerande.

Arbetsmarknadsförvaltningen har för sin egen verksamhet tagit fram en definition för kvinnor med svag ställning på arbetsmarknaden:

Kvinna med svag ställning på arbetsmarknaden är den kvinna som inte nödvändigtvis behöver vara kortutbildad men p.g.a. strukturella hinder (t.ex. kort utbildning, inen tidigare arbetslivserfarenhet, låg lön, omfattande hemarbete, haft vårdnadsbidrag eller deltagit i mindre utsträckning i arbetsförberedande insatser) bidragit till att hon haft svårt att etablera sig på arbetsmarknaden. Härtill kommer också sådana hinder som fysiska och psykiska problem.

Erfarenheter av uppsökande verksamhet gentemot föreningar

Erfarenheterna förvaltningen gjort när det gäller uppsök mot föreningslivet är att det är tidskrävande process och få kvinnor har tagit del av arbetsmarknadsförvaltningens insatser via uppsök. Förvaltningen ser att det är viktigt att kvinnorna aktivt inkluderas i föreningar och frivilliga organisationer då dessa utgör ett

komplement till staden och kan erbjuda en möjlighet till ökad delaktighet i samhället. De kvinnor som kommit till förvaltningen via uppsök har påträffats på medborgarkontor, BVC, bibliotek etc. dock inte via föreningarna. Genom det uppsökande arbetet under 2014-2016 har förvaltningen kommit i kontakt med ca 17 föreningar, ideella organisationer, kvinnojourer och församlingar. Under hösten kommer kontakter med föreningar och frivilliga organisationer att utökas.

Erfarenheten av uppsök visade att det var svårt att exakt hitta de rätta arenorna samt att motivera kvinnorna att ta del av förvaltningens insatser. I diskussionen med föreningar framkom att en stor del av kvinnorna som inte är aktiva på arbetsmarknaden vanligtvis väljer bort att knyta sig till föreningar. De kvinnor som uppsök nådde upplevde inte alltid själva att de var i ett utanförskap genom att stå utanför arbetsmarknaden. De kunde vara självförsörjande på olika sätt. Diskussionen kring om kvinnornas val att stå utanför arbetsmarknaden är aktivt eller inte, har förts tillsammans med föreningarna och ideella organisationer. Vissa aktörer vill inte blanda sig i familjernas privata livsval, något som gjort det svårt att nå målgruppen. Kvinnor som har blivit självförsörjande genom vårdnadsbidrag och andra bidrag har inte visat intresse av att ha kontakt med myndigheterna. Ett stort antal kvinnor har dock knutit sig till olika föreningar i Järva. Den stora utmaningen är att få dessa föreningar att bli intresserad av att fortsätta kontakten med staden och samverkan med staden. Denna fråga anser förvaltningen särskilt viktig och behöver lyftas mer. Att skapa ett gemensamt språk mellan staden och nätverket är en process med utmaningar som är tidskrävande.

Det uppsökande arbetet mot kortutbildade har utökats till ett särskilt uppdrag att söka upp kvinnor både inom Jobbtorg Stockholm och inom sfi. Jobbtorgens uppsökare befinner sig på en stor bredd av arenor bl.a. öppna förskolor, BVC, bibliotek, medborgarkontor och föreningar.

IOP – Idéburet offentligt partnerskap

Förvaltningen anser att utvecklandet av fler IOP-avtal är en intressant väg för att knyta fler föreningar närmare stadens verksamheter. Föreningarna behöver dock se ett eget intresse av att samverka med myndigheterna.

Stockholms stad har tecknat ett Idéburet offentligt partnerskap (IOP)-avtal med Internationella bekantskaper inom verksamhetsgrenen Svenska med baby. Staden har också tecknat en partnerskapsöverenskommelse med föreningen inom

verksamhetsgrenen Medpratare, som innebär att volontärer med svenska som modersmål eller mycket goda andraspråkskunskaper kommer till SFI-klasser och på lektionstid erbjuder kommunikationsträning i grupper om 3–5 elever. Tidigare har staden tecknat IOP-avtal med Individuell människohjälp, som också arbetar med möten mellan människor, som Språkfika och Duo Stockholm.

Målgruppen, kvinnor med svag ställning på arbetsmarknaden ser annorlunda ut på Jobbtorg City än på övriga jobbtorg då kvinnorna inte i samma utstäckning är av utländsk härkomst. Kvinnor i upptagningsområdet som de möter på bl.a. frälsningsarmens sociala center, Qvinnoqulan, ny Gemenskap etc. har olika problematik bakom sig. Flera har varit utsatta för våld och/eller har tidigare missbruksproblematik. Vissa kvinnor har funktionsnedsättningar såsom Asberger. Några har tidigare kontakt med olika myndigheter och bär tyvärr en negativ upplevelse av detta. Dessa kvinnor skulle behöva uppmärksammas i den situation de befinner sig i t.ex. skyddas från våld, erbjudas vård och utredning parallellt med arbetsförberedande insatser. I samtal med personal och chefer på de platser uppsökarna besökt framkommer de att de upplever att väldigt lite fokus och satsningar finns just för denna målgrupp och att målgruppen inte har tillgång till arbetsmarknaden. Den verksamhet i dag inom organisationen som arbetar med liknade målgrupp är KRAMI och deras grupper riktade till kvinnor.

Jobbtorg Stockholm har i dag en mängd olika aktiviteter och insatser i det ordinarie utbudet där kvinnor med svag ställning på arbetsmarknaden deltar som är inskrivna på Jobbtorg Stockholm. Jobbtorgen som möter målgrupperna 30-65 år ser över det utbud man erbjuder idag för att skapa ett grundkoncept för målgruppen som ska vara lika oavsett vilket jobbtorg målgruppen kommer i kontakt med.

Satsning på unga kvinnor

ESF-projektet ”Stockholms Unga Vuxna Arbetar och studerar”, SUVAS, kommer genom uppsökande och motiverande arbete att erbjuda stöd för att unga vuxna i åldern 20 till 29 år som inte arbetar eller studerar ska ta ett steg närmre arbetsmarknaden. Eftersom målgruppen är mycket heterogen kommer metoder utvecklas anpassade för att nå unga vuxna med olika behov och bakgrund. Ett särskilt fokus är att nå unga kvinnor och identifiera deras behov.

Avhopp inom sfi

Avhoppen för kvinnor inom sfi kommer att ses över i samverkan med sfi-skolor och Jobbtorg Stockholm under hösten 2016.

Samverkan med stadsdelen

I samverkan med stadsdelen i Rinkeby/Kista framkommer behovet av att konkret samverka kring hela familjen genom jämställdhetsinsatser i form av gemensam information/seminarium eller utbildning. Här finns även ett behov av att beakta barnperspektivet och ge mer information om vikten av vad föräldrarna gör. I en mindre kartläggning på Jobbtorg Kista kan man se tendenser att kvinnor skattar familjen som ett hinder för sina egna val.

Inom ramen för arbetet med de lokala utvecklingsprogram som nu pågår i staden har arbetsmarknadsförvaltningen och Skärholmens stadsdelsförvaltning kommit överens om att särskilt fokus ska läggas på unga samt på kvinnor i utanförskap.

Fokusgrupper

För att ta tillvara på kvinnornas egna idéer och få feedback på de insatser förvaltningen genomför i dag kommer fokusgrupper att genomföras på Jobbtorg Stockholm under hösten 2016. Utifrån tidigare fokusgrupper med blandade grupper av män och kvinnor och olika frågeställningar, inom organisationen visar att motivationshöjande insatser är av stor vikt, peppning, likaså att tidigt få information och möjlighet att få en realistisk genomförandeplan med hjälp av studie- och yrkesvägledarna är viktigt.

Samverkan med Arbetsförmedlingen

Det regionala samrådet för etablerings- och flyktingfrågor gav under 2015 Arbetsförmedlingen i uppdrag att i samverkan med staden kartlägga och skapa broar mellan de befintliga insatserna och individerna. Arbetsmarknadsförvaltningen ingår i arbetsgruppen. Kartläggning av insatser samt gemensam workshop har genomförts. Under hösten 2016 består arbetet i att se vilka tillägg eller ändringar som behövs göras i den regionala och lokala överenskommelsen när det handlar om utrikesfödda kvinnor.

Andra parallella uppdrag som gynnar målgruppen

Kvinnor med svag ställning på arbetsmarknaden är en prioriterad målgrupp och detta genomsyrar samtliga verksamheter inom arbetsmarknadsnämndens ansvarsområden.

Arbetsmarknadsförvaltningen bedömer att ett strategiskt arbete behöver genomsyra samtliga verksamheter och inte nödvändigtvis koncentreras i specifika projekt eller insatser. Ett viktigt framtida utvecklingsområde blir således att säkerställa att kvinnor med svag ställning får de insatser och stöd som finns inom arbetsmarknadsförvaltningens verksamhet. Inom

arbetsmarknadsförvaltningen pågår en mängd insatser och utvecklingsuppdrag som inte alltid bara riktar sig till kvinnor men som gynnar målgruppen kvinnor med svag ställning på arbetsmarknaden. Nedan följer en uppräknig av pågående uppdrag som gynnar målgruppen.

Sfi för föräldralediga

SFI Västerort och SFI Söderort bedriver sfi-undervisning en eftermiddag i veckan för föräldralediga. De föräldralediga som läser på sfi C- eller D-nivå får ta med sig sina barn till undervisningen.

Kombinerade yrkes- och språkutbildningar

- YFI (som är ett ESF-projekt inom förvaltningen), integrerad yrkesutbildning för invandrare där integration av språk och yrkesutbildning är kärnan.
Jobbtorg Kista i samverkan med SFI Västerort erbjuder idag en särskild satsning med möjligheten att kombinera språkutbildningen med en yrkesutbildning till undersköterska. Pilotutbildningen startade den 25 april. Utbildningens längd är 65 veckor med tre månaders uppföljningsansvar och målet är anställning.
- Anställningar i staden såsom Stockholmsjobb

Samverkansprojekt med målgrupp sfi-studerande

Stadsdelen Hässelby/Vällingby försörjningsenhet, SFI Västerort, Jobbtorg Vällingby och Arbetsförmedlingen har startat ett samverkansprojekt med start hösten 2016. Syftet är att minska ett långvarigt försörjningsstödsberoende. Stadsdelen har i en kartläggning av målgruppen studerande på Svenska för invandrare (sfi) uppmärksammat ärenden med långvarigt bidragsberoende. Även SFI Västerort har uppmärksammat elever med lång studietid och långsam språkutveckling. Dessa elever ingår även ofta i Jobbtorgs målgrupp. I samverkan vill projektet utveckla arbetsätt, finna nya samverkansformer och skaffa sig mer kunskap om vad individerna behöver för att gå vidare.

Förvaltningens fokus på att stötta kortutbildade till vidare studier

- Uppdraget att utveckla studieväg 1
- Studie- och yrkesvägledarnas uppdrag att söka upp kortutbildade och inspirera till studier.

Samverkansgruppen på Järvafältet för studieväg 1

Inom ramen för Handlingsprogram för studieväg 1 etablerades under 2015 en samverkansgrupp med representanter för stadsdelen Spånga-Tensta, samt Jobbtorg Tensta, Af Järva och SFI Västerort (studieväg 1). Gruppen har haft en gemensam workshop för medarbetare som arbetar med målgruppen. Representanterna träffas

med regelbundna intervaller och hoppas att under hösten 2016 tillsammans med stadsdelen Rinkeby-Kista påbörja arbetet med en pilotgrupp med elever som har många studietimmar på sfi men uppvisar mycket långsam eller ingen progression.

Jämställdhet och normkritiskt förhållningssätt

- Arbetet med jämställdhetsintegrering: Budget 2016 ”Jämställdhetsintegreringen av arbetsmarknadsåtgärderna ska säkerställa att kvinnor får tillgång till arbetsmarknadsåtgärderna i lika stor utsträckning som män”
- Krav på könsuppdelad statistik och normkritiskt förhållningssätt i utredningar och analyser.
- Inom ramen för ett större jämställdhetsarbete inom förvaltningen, har ett arbete påbörjats för att säkerhetsställa att matchningar till insatser inom exempelvis Stockholmsjobben baseras på individuella förutsättningar och inte förutfattade meningar eller stereotypa könsroller.
- Förvaltningen arbetar aktivt emot stereotypa förförståelser och förlegat upprätthållande av kvinnligt och manligt inom ramen för ett större förvaltningsövergripande arbete med jämställdhetsintegrering. Sedan mars i år finns en jämställdhetsstrateg anställd på förvaltningen med syfte att vara ett stöd för förvaltningens verksamheter i detta arbete. Som ett första steg kommer under hösten chefer och till viss del personal att delta i en grundläggande utbildning inom området.

Utveckling av metoder

Jobbtorg Stockholms implementering av metoden IPS, Individual Placement Support, utökad kunskap om Supported Education och Supported Employment. Dessa metoder stöder den individuella processen och individers egenmakt.

Romer och Stockholmsjobb

23 personer, majoriteten är kvinnor, har påbörjat ett stockholmsjobb med coachning och kompetenshöjning samt stöd i planering till nästa steg innan anställningen löper ut.

Fortsatt arbete och utveckling

Arbetsmarknadsförvaltningen bedömer att ett strategiskt arbete behöver genomsyra samtliga verksamheter och inte nödvändigtvis koncentreras i specifika projekt eller insatser. Ett viktigt framtida utvecklingsområde blir således att säkerställa att kvinnor med svag ställning får de insatser och stöd som finns inom arbetsmarknadsförvaltningens verksamhet. Förhållningssättet gentemot kvinnor med svag ställning på arbetsmarknaden ska präglas av ett underifrån perspektiv vilket betyder att de behov som

kvinnor med svag ställning på arbetsmarknaden själva lyfter fram blir styrande för utvecklingen av insatser och aktiviteter. Utgångspunkten är att kvinnorna vill och kan vara delaktiga och styra över sitt eget liv och att insatser byggs utifrån individernas behov. De framgångsfaktorer som tydligt kan lyftas fram och som förvaltningen kommer att fortsätta att utveckla är:

- Fler möjligheter att kombinera studier och arbete såsom i Yfi och på sfi Västerort.
- Studie- och yrkesvägledningen så tidigt som möjligt både inom jobbtorg Stockholm och inom Vuxenutbildningen. Både kvinnor och män ska få möjlighet till en realistisk bild av vägen till målet på ett tidigt stadium för att kunna göra en realistisk plan utifrån individens behov och mål. Här kan modersmålsstödjare vara en viktig del.
- Arbetslivsorienterande praktik med språkstöd Anställning/Stockholmsjobb
- Samverkan med samhällsorienteringen
- Samhälls-/jämslälldhetsorientering med språkstöd
- Fokusgrupper med redan inskrivna kvinnor på torgen
- Fortsatt utveckla arbete med språkstödjare. Modersmålsundervisningen ska ses som ett komplement till utbildning på och i svenska. Kvinnorna behöver ha det svenska språket för att kunna vara delaktiga på arbetsplatsen, de riskerar annars att bli isolerade och hänvisade till att jobba med bara de enklaste uppgifterna.
- Motivationshöjande insatser eller coachande samtal innan kvinnorna fått de mest grundläggande kunskaperna och allra bäst är om de får komma in i rutinen på en arbetsplats med kompletterande coachstöd (SE).
- Hälsofrämjande insatser
- Utbildning och information om jämställdhet och barnperspektivet för hela familjen i samverkan med stadsdelen. Information och utbildning om kvinnans rättigheter i Sverige.
- Konkret information och kommunikativa insatser
- Gemensamma aktiviteter med stadsdelsförvaltningarna bland annat kring jämställdhet och barnperspektivet.

Utmaningar i arbetet med kortutbildade kvinnor

Kortutbildade kvinnors förutsättningar skiljer sig från kvinnor med tidigare studiebakgrund och yrkeskarriär. När det gäller gruppen kortutbildade kvinnor som har mindre än 6 års utbildning är utmaningen först att lära sig att läsa innan de kan läsa för att lära och ta sig an kursmaterial för t.ex. en undersköterska- eller städutbildning eller instruktioner i ett kök. All undervisning skulle med fördel behöva vara kontextualiserad och konkret.

Förvaltningen anser att alla former med utbildning kopplat till yrken och konkretion är av stort värde för alla kortutbildade.

Förvaltningen anser även att det är av stor vikt att arbeta långsiktigt med de uppdrag som sätts igång för att det ska vara realistiskt att mäta effekterna av upplägget. Det finns inga quick-fix för målgruppen. Samarbete med akademien bör utvecklas. En annan utmaning är att hitta välutbildade sfi-lärare.
